

มาตรการสร้างการรับรู้ถึงสิทธิรับเงินอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการ
จากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาสำหรับคนพิการ
Measures on Perception Creation for the right of educational fund
supporting for Persons with Disabilities from the Educational
Supporting and Developing Fund for Persons with Disabilities

มโหสถ เกิดเดช,* เจนพล ทองยีน,** เบญจวรรณ ธรรมรัตน์,*** และวรรณชัย พรหมรักษ์****
Mahosot Kerddet, Jenpon Thongyuen, Benjawan Thammarat, and Wannachai Promrak

Received: February 5, 2024 Revised: June 1, 2024 Accepted: June 12, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งนำเสนอเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต โดยให้กองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาสำหรับคนพิการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ตั้งแต่การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับปริญญาตรี โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อต้องการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาไม่给人พิการถูกกีดกันออกจากระบบการศึกษาเพียงเพราะเหตุแห่งความพิการ รวมถึงรัฐมีความต้องการที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนพิการจากภาวะสู่การเป็นพลังสร้างโอกาสเข้าถึงอาชีพให้สามารถพึ่งพาตนเอง แต่ในสภาพความเป็นจริงพบว่าคนพิการและผู้ดูแลคนพิการยังขาดการรับรู้ถึงสิทธิดังกล่าว โดยเข้าใจว่า รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาแก่คนพิการเฉพาะการศึกษาภาคบังคับหรือสถานศึกษาของรัฐเท่านั้น จึงส่งผลให้คนพิการส่วนใหญ่ยังขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในระดับกลางและระดับสูง ดังนั้นมาตรการสร้างการรับรู้ถึงสิทธิรับเงินอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการเพื่อให้ได้รับการศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการจึงมีความสำคัญ

คำสำคัญ: กองทุน, คนพิการ, เงินอุดหนุนการศึกษา, สร้างการรับรู้

*ดร.กองกฎหมาย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

****ดร. กองคดีคุ้มครองผู้บริโภค กรมสอบสวนคดีพิเศษ

Abstract

This academic article focuses on present the rights of the person with disabilities under the Act of Education Providing for the Person with Disabilities B.E. 2551 which states that the persons with disability has rights for free education from birth or upon discovery of a disability for the rest of their lives. The Educational Supporting and Developing Fund for Persons with Disabilities has authority to consider the payment to support educational for persons with disabilities from the primary level to degree level. The intention of law is to protect the rights of persons with disabilities in education from deprivation by caused of disability. State desires to use the education for developing persons with disabilities to be a power for career opportunities which will be a self-reliant, but in the actual situation can be found that the persons with disabilities and their caregiver lack of access to such rights. Their perceptions are the educational expenses will be supported by the government only for the compulsory level or public educational institution. As a result, most of persons with disabilities lack of opportunities for education assessment for the intermediate and high level. Therefore, it is important for the measures on perception creation for rights of educational fund supporting for the persons with disabilities for all educational level which consistent with their specific requirements.

Keywords: Fund, Persons with Disabilities, Educational Fund, Perception Creation

บทนำ

สิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศไทย นอกจากจะได้รับการคุ้มครองเหมือนบุคคลทั่วไป ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช, 2560, หน้า 14 - 15) มาตรา 54 คือ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายแล้ว พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 (พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตพิการ, 2550, หน้า 8 - 24) ยังได้กำหนดถึงสิทธิทางการศึกษาของคนพิการตามมาตรา 20(2) คือ ให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงการศึกษิตตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะ หรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 1 - 23) มาตรา 10 วรรคสาม กำหนดถึงหลักการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยให้จัดการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลพิการดังกล่าว มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือ อื่นใดทางการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 (พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ, 2545, หน้า 11 - 14) มาตรา 12 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม (พรเทพ เตยเจริณวรรณ์, 2563, หน้า 6)

คนพิการนอกจากจะได้รับการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษิตตามกฎหมายที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว แต่ด้วยการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดให้คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับบริการและช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นพิเศษ ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551) เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาที่ได้มาตรฐาน มีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาคนพิการ เพื่ออุดหนุนเงินค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียมอื่นให้กับสถานศึกษาตามจำนวนเงินที่ต้องเรียกเก็บจากนักเรียน นักศึกษาพิการ จนถึงการศึกษาในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งก็หมายความว่า คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนถึงการศึกษาระดับปริญญาตรีตามระเบียบที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนด

แต่ในสภาพความเป็นจริงพบว่าคนพิการและผู้ดูแลคนพิการยังขาดการรับรู้ถึงสิทธิที่จะได้รับการอุดหนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาสำหรับคนพิการจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการจนถึงการศึกษาระดับปริญญาตรี จากข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทยของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ย้อนหลัง 3 ปี ของช่วงเวลาเดียวกัน ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2566 พบว่า แนวโน้มจำนวนคนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการทั่วประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ คือ ปี 2564 จำนวน 2,096,931 คน ปี 2565 จำนวน 2,116,751 คน และปี 2566 จำนวน 2,204,207 คน ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นได้ว่าจากปี 2565 ถึงปี 2566 ระยะเวลาเพียง 1 ปี พบว่า มีจำนวนคนพิการเพิ่มสูงขึ้นถึง 87,456 คน (ตาราง 1)

ตาราง 1 รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย

ที่มา: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2566

จากข้อมูลจำนวนคนพิการทั่วประเทศ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2566 จำนวนทั้งสิ้น 2,204,207 คน ซึ่งหากพิจารณาโดยจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า คนพิการมีระดับการศึกษาดังนี้ ระดับประถมศึกษา จำนวน 1,409,167 คน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 213,269 คน ระดับอนุปริญญา จำนวน 154 คน และระดับปริญญาตรี จำนวน 796 คน จากฐานข้อมูลดังกล่าวหากพิจารณาถึงจำนวนของคนพิการที่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาระดับกลางและระดับสูง (อนุปริญญา - ปริญญาตรี) ซึ่งเป็นระดับการศึกษาที่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ จะพบว่า สัดส่วนคนพิการที่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาระดับอนุปริญญาเพียงร้อยละ 0.01 และระดับปริญญาตรีเพียงร้อยละ 0.04 ของจำนวนคนพิการทั่วประเทศ จึงเห็นว่าจะจะเป็นจำนวนที่ไม่สอดคล้องกับการที่รัฐมีนโยบายส่งเสริมให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงการศึกษาระดับปริญญาตรี

คนพิการ และประเภทของคนพิการทางการศึกษา

คนพิการ หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่ต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 3) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกประกาศกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา, 2552, หน้า 45 - 47) ไว้ 9 ประเภท ดังนี้

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ
5. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
7. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์
8. บุคคลออทิสติก
9. บุคคลพิการซ้อน

ความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

คนพิการนับเป็นทรัพยากรบุคคลของสังคมเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ซึ่งหากได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง ย่อมส่งผลให้คนพิการมีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพที่จะประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ จึงต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10, หน้า 1 - 23)

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจึงต้องมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของคนพิการให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยการให้การศึกษาอบรม การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาทักษะทางสังคม และการพัฒนาสมรรถนะด้านอาชีพ เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีความสอดคล้องกับหลักการดังกล่าว และเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในหลักสูตรที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี คณะกรรมการส่งเสริมการจัด

การศึกษาสำหรับคนพิการจึงได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษา มีสิทธิได้รับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่นจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามจำนวนเงินที่ต้องเรียกเก็บจากนิสิตนักศึกษาพิการ และหากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้ให้ส่งเรื่องขอรับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาสำหรับคนพิการต่อไป ทั้งนี้ ไม่เกินอัตราและรายการที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนด (ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 ข้อ 6, หน้า 15 - 16)

แนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจะต้องยึดหลักปรัชญาการศึกษาพิเศษเป็นรากฐาน (दनया इनजापा และคนอื่น ๆ, 2561, หน้า 3) ซึ่งได้วางหลักการจัดการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ทุกคนมีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษา เมื่อรัฐจัดการศึกษาให้กับบุคคลทั่วไปอย่างไรก็ต้องจัดการศึกษาให้แก่คนพิการด้วยเช่นกัน และต้องจัดให้สอดคล้องกับความจำเป็นพิเศษของคนพิการ
2. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการต้องใช้แนวทางลักษณะเดียวกันกับการจัดการศึกษาของบุคคลทั่วไป แต่ต้องยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับความพิการของผู้เรียน
3. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการต้องจัดควบคู่ไปกับการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้เกิดความสมดุล ด้านองค์ความรู้ สมรรถนะทางร่างกายและจิตใจ
4. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจะต้องมีแผนการจัดการศึกษารายบุคคล เพื่อให้คนพิการแต่ละคนได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพตามสภาพความพิการ
5. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่จัดควบคู่กับการฟื้นฟูสมรรถภาพอาจจัดเป็นรายบุคคล หรือจัดเป็นรายกลุ่มก็ได้ แต่ต้องทำการเห็นว่าผู้เรียนต้องมีความสามารถในระดับที่ใกล้เคียงกัน
6. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการควรจัดให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการพัฒนาความสามารถให้เข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม หรือการทำกิจกรรมร่วมกับสังคมตามโอกาส
7. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจะต้องจัดอย่างต่อเนื่องตามขีดความสามารถของผู้เรียน และต้องมีการวางแผนอาชีพที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับขีดความสามารถ

จึงเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเป็นการจัดการศึกษาพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านสติปัญญา ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์และรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 8 วรรคสาม, หน้า 1 - 13)

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551, หน้า 1 - 13) ได้กำหนดให้มีระบบและรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการไว้หลายลักษณะ ทั้งนี้เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการไว้ดังนี้

1. การเรียนร่วม

การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนปกติทั่วไปแต่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เป็นคนพิการสามารถเรียนร่วมกับบุคคลปกติทั่วไปได้ในทุกระดับการศึกษา ซึ่งการเรียนในลักษณะนี้จะมีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่พิการไม่มาก ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติ

2. สถานศึกษาเฉพาะความพิการ

สถานศึกษาเฉพาะความพิการเป็นการจัดการศึกษาเพื่อรองรับคนพิการแต่ละประเภท โดยมีการกำหนดหลักสูตรเฉพาะตามประเภทความพิการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษารายบุคคล มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ เทคโนโลยีและบริการต่าง ๆ ซึ่งสถานศึกษาประเภทนี้อาจเป็นสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไปกลับ และรับบริการที่บ้าน

3. ศูนย์การศึกษาพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับคนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

4. ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ

ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยแก่คนพิการโดยเฉพาะ โดยหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์หรือสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัด ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษาและหลักสูตรระยะสั้น

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาสำหรับคนพิการ

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาสำหรับคนพิการ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551, หน้า 8 - 24) มาตรา 21 ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ช่วยในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง โดยกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการมีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ

คณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ประกอบด้วย เลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นประธานกรรมการ รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็น ผู้แทนองค์กรคนพิการหนึ่งคนเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ แต่งตั้งจำนวน 11 คน ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนองค์กรคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อย 7 คน เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นกรรมการและเลขานุการ (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 22, หน้า 1 - 13)

2. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ

คณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.1 บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการลงทุน การหาประโยชน์และการจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนดโดยความเห็นชอบของ กระทรวงการคลัง

2.2 พิจารณออนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการตามระเบียบ ที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนด

2.3 รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการตามระเบียบที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนด

2.4 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุน มอบหมาย

หลักเกณฑ์การให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

1. การศึกษาระดับอาชีวศึกษา

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ อัตรา และ รายการที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอาชีวศึกษา (ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ อัตรา และรายการที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอาชีวศึกษา, 2566, หน้า 4 - 7) ได้กำหนดอัตราที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอาชีวศึกษา ไว้ดังนี้ (ตาราง 2)

ตาราง 2 อัตราที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอาชีวศึกษา

ระดับการศึกษา	ไป-กลับ	ประจำ
	อัตราค่าใช้จ่าย บาท/ราย/ปี	อัตราค่าใช้จ่าย บาท/ราย/ปี
ประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ	21,000	-
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	21,000	57,000
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและปริญญาตรี		
สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ		
1. สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ฯลฯ	60,000	96,000
1.1 สาขาที่ขาดแคลนและหรือเป็นความต้องการของตลาดแรงงาน ได้แก่		
เศรษฐศาสตร์ บัญชี สารสนเทศ นิติศาสตร์		
ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์		
คณิตศาสตร์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม		
โลจิสติกส์ ธุรกิจอุตสาหกรรม อุตสาหกรรม		
บริการ และธุรกิจการบิน	50,000	86,000
1.2 สาขาอื่น ๆ นอกจาก 1.1		
2. ศิลปกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์	70,000	106,000
3. วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	70,000	106,000
4. เกษตรศาสตร์	70,000	106,000

ที่มา: ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ประกาศ ณ วันที่ 7 กันยายน 2566

รายการที่คนพิการได้รับเงินอุดหนุนทางการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ประกอบด้วย ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่น ในทำนองเดียวกันกับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม ตามรายการและอัตราที่กำหนดในระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา หรือสถานศึกษาในทุกหลักสูตรของปีการศึกษา ตามจ่ายจริงเท่ากับนักศึกษาทั่วไป แต่ไม่เกินอัตราตามตาราง 2

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี)

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ อัตรา และรายการที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา (ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ อัตรา และรายการที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษา

สำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา, 2561, หน้า 29- 11) ได้กำหนดอัตราที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา ไว้ดังนี้ (ตาราง 3)

ตาราง 3 อัตราที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี)

กลุ่มสาขา	อัตราค่าใช้จ่าย บาท/ราย/ปี
1. สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์	60,000
1.1 สาขาที่ขาดแคลนและหรือเป็นความต้องการของตลาดแรงงาน ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ สารสนเทศบัญชี นิติศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิศวกรรมอุตสาหการ โลจิสติกส์ ธุรกิจอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมบริการ และธุรกิจการบิน	
1.2 สาขาอื่น ๆ นอกจาก 1.1	50,000
2. ศิลปกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์	70,000
3. วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	70,000
4. เกษตรศาสตร์	70,000
5. สาธารณสุขศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ เภสัชศาสตร์	90,000
6. แพทยศาสตร์ สัตวแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์	200,000

ที่มา: ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ประกาศ ณ วันที่ 5 มกราคม 2561

รายการที่คนพิการได้รับเงินอุดหนุนทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) ประกอบด้วย ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่นในทำนองเดียวกันกับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม ตามรายการและอัตราที่ปรากฏในระเบียบ ข้อบังคับ หรือสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งในทุกหลักสูตรของปีการศึกษา ตามจ่ายจริงเท่ากับนักศึกษาทั่วไป แต่ไม่เกินอัตราตามตาราง 3

สถานศึกษาที่มีสิทธิรับเงินอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

1. สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

เป็นสถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา หรือสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรของรัฐที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้ความเห็นชอบภายใต้หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- 1.1 สถานศึกษาเปิดการเรียนการสอนมาแล้ว อย่างน้อยหนึ่งปีการศึกษา
- 1.2 หลักสูตร สาขาวิชา รายวิชา ที่เปิดการเรียนการสอนต้องมีมาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการ หรือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด
- 1.3 มีบุคลากรและระบบสนับสนุนให้นักศึกษาพิการอย่างเพียงพอ

2. สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี)

เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้ความเห็นชอบภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 2.1 สถาบันอุดมศึกษาที่มีการเปิดการเรียนการสอนมาแล้ว อย่างน้อยหนึ่งปีการศึกษา
- 2.2 หลักสูตร สาขาวิชาที่เปิดการเรียนการสอนต้องมีมาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และต้องผ่านการรับทราบหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- 2.3 มีบุคลากรและระบบสนับสนุนให้นักศึกษาพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณสมบัตินักศึกษาพิการที่มีสิทธิรับเงินอุดหนุนทางการศึกษา

นักศึกษาพิการที่มีสิทธิรับเงินอุดหนุนทางการศึกษาต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. เป็นนักศึกษาพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
2. ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนในหลักสูตรที่ไม่สูงกว่าระดับปริญญาตรี
3. ไม่เคยได้รับการอุดหนุนทางการศึกษาตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ และยังไม่เคยสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมาก่อน
4. กรณีที่นักศึกษาพิการเข้ารับการศึกษาระดับเดียวกันพร้อมกันตั้งแต่สองสถานศึกษาขึ้นไปให้สถานศึกษาที่ขอรับเงินอุดหนุนก่อน มีสิทธิได้รับการอุดหนุนเพียงแห่งเดียว

การขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของสถานศึกษา

การยื่นคำขอรับเงินอุดหนุนของสถานศึกษา ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาทำการรวบรวมแบบแสดงความจำนขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษา โดยให้นักศึกษาพิการกรอกแบบฟอร์มตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนด และให้สถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัตินักศึกษาพิการ และจำนวนเงินที่ได้รับอุดหนุนทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
2. สถานศึกษาต้องตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลรายบุคคลของนักศึกษาพิการในสถานศึกษาทั้งในส่วน of ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาพิการและข้อมูลหลักสูตรที่นักศึกษาพิการเข้าศึกษา
3. สถานศึกษารายงานจำนวนเงินที่จะต้องเรียกเก็บและรายชื่อนักศึกษาพิการที่รับเข้าศึกษาในแต่ละภาคการศึกษาตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนด พร้อมด้วยระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศของสถานศึกษาที่ใช้บังคับในภาคการศึกษานั้น โดยรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ ภายในเดือนตุลาคมและมกราคมของทุกปี

หลักการให้เงินอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

การสนับสนุนเงินอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการจะสนับสนุนให้สถานศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษา โดยยึดตามกรอบวงเงินอัตราค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาพิการแต่ละคนได้รับการอุดหนุนตามกลุ่มสาขาต่อปีการศึกษา เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยให้นักศึกษาพิการสามารถเลือกหลักสูตรและลงทะเบียนเรียนได้โดยอิสระ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินขอบเขตอัตราค่าใช้จ่ายที่กำหนดไว้ตามกลุ่มสาขาต่อปีการศึกษา หากมีค่าใช้จ่ายเกินขอบเขตของอัตราที่ได้รับ การอุดหนุนนักศึกษาพิการจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกินขอบเขตที่กำหนดเอง ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามแต่กรณี จะดำเนินการเบิกจ่ายและโอนเงินอุดหนุน ทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการไปยังสถาบันอาชีวศึกษา สถานศึกษา หรือสถาบันอุดมศึกษา ตามแต่กรณี โดยตรง

ระยะเวลาที่ได้รับเงินอุดหนุนการศึกษาสำหรับคนพิการ

สถานศึกษาที่มีคุณสมบัติตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่รับ คนพิการเข้าศึกษาจะได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนทางการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุกภาคการศึกษา จนกว่านักศึกษาพิการจะจบการศึกษาภายในระยะเวลา ปกติตามที่หลักสูตรกำหนด

ข้อเสนอแนะมาตรการสร้างการรับรู้ถึงสิทธิรับเงินอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

จากการศึกษาพบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ได้บัญญัติรับรอง ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่ เก็บค่าใช้จ่าย แต่สำหรับคนพิการซึ่งเป็นบุคคลที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าปามี ส่วนร่วมในสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษ ทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือ เข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป รัฐจึงจำเป็นต้องมีมาตรการพิเศษในการพัฒนาคนพิการโดยมุ่งหวัง ที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนพิการจากภาวะสู่การเป็นพลัง สร้างโอกาสเข้าถึงอาชีพให้สามารถ พึ่งพาตนเองได้ จึงได้ตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 เพื่อรองรับคนพิการให้มีโอกาส เข้าถึงการศึกษาในระบบและรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ โดยรัฐให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจนถึงการศึกษาระดับปริญญาตรีตามระเบียบที่คณะกรรมการส่งเสริม การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนด

สิทธิดังกล่าวของคนพิการถือว่าเป็นสิทธิที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองคนพิการเป็นกรณีพิเศษที่สูงกว่าบุคคลทั่วไป แต่ในบริบทของความเป็นจริง พบว่า การบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของคนพิการยังไม่มีประสิทธิภาพ เท่าที่ควร เพราะว่าคนพิการและผู้ดูแลคนพิการยังขาดการรับรู้ถึงสิทธิดังกล่าว โดยเข้าใจว่า รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่าย

ด้านการศึกษาแก่คนพิการเฉพาะการศึกษาภาคบังคับเหมือนบุคคลทั่วไป จึงส่งผลให้คนพิการไม่ค่อยได้ใช้สิทธิดังกล่าว กล่าวคือผู้ดูแลคนพิการส่วนใหญ่จะส่งบุตรหลานที่เป็นคนพิการเข้าศึกษาเพียงระดับการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น ส่วนครอบครัวที่พอจะมีศักยภาพก็จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้ใช้สิทธิรับการอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ประกอบกับสถานศึกษา หรือสถาบันอุดมศึกษา ก็ยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้คนพิการที่อยู่ในช่วงระหว่างศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีโอกาสรับรู้ถึงสิทธิดังกล่าว

ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการส่งเสริมและพัฒนาคนพิการจากภาระสู่การเป็นพลัง สร้างโอกาสเข้าถึงอาชีพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จึงควรมีมาตรการสร้างการรับรู้ถึงสิทธิรับการอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนจนถึงการศึกษาขั้นสูงระดับปริญญาตรีได้อย่างทั่วถึง ดังนี้

1. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ดูแลคนพิการในเขตจังหวัดและมีฐานข้อมูลคนพิการ ควรให้คำแนะนำแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการเกี่ยวกับสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการที่ยังอยู่ในช่วงวัยเรียน โดยอาจใช้วิธีการลงพื้นที่ หรือกรณีที่คนพิการมาติดต่อเพื่อต่ออายุบัตรคนพิการทุก ๆ 8 ปี

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนควรมีมาตรการเชิงรุก ในการแก้ไขปัญหาคนพิการ โดยการสื่อสารการรับรู้แก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการเกี่ยวกับสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการที่ยังอยู่ในช่วงวัยเรียน โดยวิธีการลงพื้นที่ หรือใช้สื่อประชาสัมพันธ์อื่น ๆ ที่ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

3. กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ ควรจัดสรรงบประมาณและหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เพื่อจัดทำสื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิด้านการศึกษาของคนพิการ

4. สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และปริญญาตรี ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาเอกชนของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษา ควรมีมาตรการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการแก้ไขปัญหาทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2566). การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. สืบค้น
มกราคม 20, 2567, จาก <http://web1.dep.go.th/sites/default/files/files/document/>.
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2566). สถานการณ์ด้านคนพิการ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2566
(รายไตรมาส). สืบค้น มกราคม 25, 2567, จาก <https://dep.go.th/th/law-academic/knowledge-base/disabled-person-situation/>.
- दनया इनजापा, และคนอื่น ๆ. (2561). การศึกษาพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552.
(2552, 8 มิถุนายน) **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 126, ตอนพิเศษ 80 ง. หน้า 45-47.
- ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ อัตรา และรายการ
ที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา. (2561, 5 มกราคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135, ตอนพิเศษ 3 ง. หน้า 9 - 11.
- ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ อัตรา และรายการ
ที่ให้การอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอาชีวศึกษา. (2566, 7 กันยายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 140, ตอนพิเศษ 219 ง. หน้า 24 - 28.
- พรเทพ เตียเจียรนารัตน์. (2563). กฎหมายต้นแบบการคุ้มครองสิทธิคนพิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก.
หน้า 1 - 23.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551, 5 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**.
เล่ม 125, ตอนที่ 28 ก. หน้า 1 - 13.
- พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. (2545, 31 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 119,
ตอนที่ 128 ก. หน้า 11 - 14.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตพิการ พ.ศ. 2550. (2550, 27 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**.
เล่ม 124, ตอนที่ 61 ก. หน้า 8 - 24.
- ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการระดับอุดมศึกษาสำหรับ
คนพิการ พ.ศ. 2552. (2552, 9 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 126, ตอนที่ 163 ง.
หน้า 15 - 16.
- ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรม
วิชาชีพสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2566. (2566, 7 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 140,
ตอนที่ 219 ง. หน้า 4 - 7.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134, ตอนที่ 40 ก. หน้า 1 - 90.

